

prof. dr hab. n. med. Ireneusz Kotela
Kierownik Kliniki Ortopedii, Traumatologii
i Medycyny Sportowej CSK MSWiA
im. prof. Witolda Ramotowskiego
ul. Wołoska 137
02-507 Warszawa

Warszawa, 29.12.2020 r.

Instytut Nauk Medycznych
Katedra Medycyny Zabiegowej
Collegium Medium UJK w Kielcach
ul. IX Wieków Kielc 19a
25-516 Kielce

Recenzja pracy doktorskiej mgr Karola Pawlaka pt. „Ocena stopnia niesamodzielnosci na podstawie Międzynarodowej Klasyfikacji Funkcjonowania Niepełnosprawności i Zdrowia (ICF) i jej korelacja związana z jakością życia osób starszych”.

Choroby społeczne rozwijające się w związku z postępowaniem cywilizacyjnym prowadzą do niepełnosprawności i odpowiadają za ponad 80% przedwczesnych zgonów. Również starzenie się społeczeństwa powoduje, że wraz z wiekiem, z przyczyn biologicznych wzrasta odsetek osób niepełnosprawnych. Szacuje się, że w Polsce blisko 50% osób w wieku powyżej 60 lat należy do grona osób niepełnosprawnych biologicznie. Potęguje to także wzrost, wraz z wiekiem ilość różnych chorób w zakresie układu krążenia, narządu ruchu, itp. Wraz z rozwojem biologicznego modelu niepełnosprawności pojawia się pojęcie niesamodzielnosci, które oznacza konieczność stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy osób drugich przy wykonywaniu czynności dnia codziennego w zakresie odżywiania, przemieszczania się, pielęgnacji ciała, załatwiania potrzeb fizjologicznych, itp. Częstość występowania niesamodzielnosci jest ściśle powiązana z wiekiem. Określa się, że w Polsce liczba osób niesamodzielnosci wynosi ponad milion. W związku z występowaniem niepełnosprawności i niesamodzielnosci w procesie starzenia się społeczeństwa pojawia się problem jakości życia osób starszych. Uważam więc, że wybór tematu rozprawy mającej na celu ocenić stopień niepełnosprawności i korelację jej z jakością życia osób starszych jest słuszny i uzasadniony z klinicznego i społecznego punktu widzenia.

Rozprawa doktorska autorstwa mgr Karola Pawlaka pt. „Ocena stopnia niesamodzielnosci na podstawie Międzynarodowej Klasyfikacji Funkcjonowania

Niepełnosprawności i Zdrowia (ICF) i jej korelacja związana z jakością życia osób starszych”, której promotorem jest prof. Andrzej Fal liczy 100 stron, 7 rozdziałów, streszczenie w języku polskim i angielskim. Ma typowy układ i zawiera wprowadzenie do problematyki niepełnosprawności i niesamodzielności, cel pracy, opis materiału i zastosowanych metod badawczych, uzyskane wyniki, dyskusję, wnioski z pracy oraz 190 pozycji publikacji. Praca jest estetycznie wykonana, z ładną grafiką tabel i rycin. Brakuje natomiast wykazu skrótów na początku rozprawy.

We wstępie będącym częścią teoretyczną pracy Autor na 20 stronach maszynopisu przedstawia informacje na temat procesu starzenia się społeczeństwa i związane z nim zmiany biologiczne, społeczne, psychiczne i współlistnienie u jednej osoby wielu przewlekłych chorób (wielochorobowości). W dalszej części tego rozdziału Doktorant przedstawia definicję niesamodzielności osób starszych oraz omawia testy oceniające funkcjonalność, samodzielność oraz jakość życia osób starszych. Ta część pracy jest oparta na obszernej krajowej i zagranicznej literaturze i dowodzi, że Autor posiada dogłębną i aktualną wiedzę na temat problematyki niepełnosprawności osób starszych.

Następnie Doktorant formułuje cel pracy o treści: „ocena poziomu niesamodzielności i jakości życia osób starszych wymagających pomocy w czynnościach życia codziennego na podstawie Międzynarodowej Klasyfikacji Funkcjonowania, Niepełnosprawności i Zdrowia. Po jego sformułowaniu stawia następujące pytania badawcze :

1. Jaki jest poziom niesamodzielności badanej grupy ?
2. Które obszary związane z aktywnością i uczestnictwem stwarzają badanym osobom największe problemy ?
3. Jaka jest jakość życia badanej grupy w zależności od stopnia niesamodzielności oraz które obszary aktywności i uczestniczenia opisane za pomocą wybranych kategorii Międzynarodowej Klasyfikacji Funkcjonowania, Niepełnosprawności i Zdrowia są najsilniej skorelowane z poszczególnymi domenami jakości życia badanych osób ?
4. W których obszarach codziennego funkcjonowania niezbędne jest wsparcie osób trzecich ?

W mojej ocenie cel pracy został sformułowany w sposób przejrzysty i w całości wyczerpuje założenia zawarte w temacie pracy doktorskiej.

Materiał badawczy stanowiło 300 osób w wieku 60 lat i więcej wymagających pomocy w codziennym funkcjonowaniu, zgłoszonych do udziału w projekcie „Profesjonalizacja usług asystenckich i opiekuńczych dla osób niesamodzielnych – nowe standardy kształcenia i opieki”, mieszkających we własnych mieszkaniach na terenie 5 województw: podkarpackiego, śląskiego, wielkopolskiego, mazowieckiego i warmińsko-mazurskiego. Badaniem objęto 293 osoby spełniające kryteria włączenia, tj. wiek 60 lat i więcej, deficyty w funkcjonowaniu wymagające wsparcia osób innych, stwierdzone na podstawie zgłoszeń osób starszych lub ich rodzin, zgoda badanego na udział w badaniu.

Projekt badania uzyskał zgodę Komisji Bioetycznej Uniwersytetu Rzeszowskiego (Nr 2018/03/03). Wszyscy uczestnicy badania zostali poinformowani o jego celu i przebiegu oraz wyrazili świadomą zgodę na udział w nim.

Do oceny wyników badania wykorzystał Autor szereg narzędzi takich jak:

1. Międzynarodowe Klasyfikacje Funkcjonowania Niepełnosprawności i Zdrowia (ICF).
2. Punktowa ocena stopnia niesamodzielności.
3. Kwestionariusz WHOQOL-BREF - do oceny jakości życia.
4. Skala VAS – do oceny poziomu bólu.

Niestety Doktorant w ogóle nie omówił wykorzystanych w pracy metod analizy statystycznej.

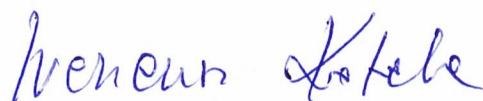
Wyniki swoich badań Doktorant opisuje chronologicznie i obszernie, bo na 40 stronach maszynopisu w poszczególnych podrozdziałach, co czyni je łatwymi do interpretacji. Całość badania przeprowadził poprawnie, zgodnie z założonym celem pracy, z doбором właściwych metod oceny.

Uzyskane wyniki pozwoliły na przeprowadzenie dyskusji oraz postawienie wniosków końcowych. Dyskusja przeprowadzona przez Autora bardzo szczegółowo odnosi się do wyników uzyskanych przez innych badaczy. Interpretacja wyników swoich badań na tle danych z piśmiennictwa jest dokonywana trafnie i rzetelnie. Całość dyskusji świadczy o dojrzałości badacza i właściwym podejściu naukowym do prezentowanych zagadnień. Siedem wniosków końcowych kończy zasadniczą część pracy i odpowiadają one postawionym przez Doktoranta pytaniom badawczym. Uważam jednak, że ilość wniosków można by zredukować do ilości postawionych pytań badawczych, co uczyniłoby je bardziej czytelne.

Ostatni rozdział dysertacji zawiera 190 pozycji piśmiennictwa fachowego, w tym większość pozycji z ostatnich 10 lat. Uważam, że został zachowany prawidłowo stosunek ilości cytowanych pozycji książkowych do artykułów i pozycji polskich do zagranicznych.

Reasumując, uważam przedstawioną mi do recenzji pracę jako oryginalne dzieło Autora, poruszającą bardzo aktualną problematykę starzenia się społeczeństwa i związaną z tym niepełnosprawność i niesamodzielność. Badania przeprowadzone zostały w sposób prawidłowy w oparciu o powszechnie uznane standardy międzynarodowe w formie kwestionariuszy i skal. Zaprezentowane wyniki i wyciągnięte na podstawie badań wnioski mają znaczenie poznawcze i praktyczne. Cel został zrealizowany. Praca napisana poprawnie językowo, ma układ typowy dla tego typu rodzaju opracowań. Całą pracę oceniam, jako bardzo dobrą, mimo kilku krytycznych uwag, spełnia ona wymogi stawiane rozprawom doktorskim i spełnia warunki określone w art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595, z późn. zm.).

Mając powyższe na uwadze pozwalam sobie przedstawić Wysokiej Radzie Dyscypliny Nauki o Zdrowiu Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu wniosek o dopuszczenie mgr Karola Pawlaka do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Prof. dr hab. n. med. Ireneusz Kotela